

Konstellációk

A Matéria Művészeti Társaság
kiállítása

RUBEN BALLA

Művészetek Háza, Veszprém,
Csikász Galéria, 2017. X. 14. – XI. 30.

„... az anyag nem pusztán közvetítő,
hanem a műalkotás közvetlen
tanúja, a szellemivel szétválaszthatatlanul összeolvadó elem.”

FÜLEP LAJOS



BAKSAI JÓZSEF: *Hajnalcsillag*, 2015, olaj, vászon, 150x100 cm

A 2008-ban alakult Matéria Művészeti Társaság veszprémi kiállításához írt bevezetőt kezdi a fenti Fülep Lajos-idézettel Gáll Ádám festőművész. Fülep gondolata esszenciája a Matéria anyag- és műalkotás-szemléletének. A társaság tizennégy művészének munkáiból áll össze az a „konstelláció”, ami a Csikász Galéria kiállításán együtt válik műalkotássá.

A galéria barokk architektúrájú terében hat együttállás, helyzetkép, csillagkép szervezi a kiállítást egységgé. M. Novák András (*Pusztuló vizeink*) „szabad-nejlonja” az arte povera, a „szegény művészet” hagyományának friss és érvényes műve konstellációban Hérics Nándor high-tech objektjével, a *Fénydaráló II.*-vel. Hérics és Harasztj képviselik a kiállításon az ipari technológiát és az új „matériákat” alkalmazó ironikus, humort sem nélkülöző irányzatot. Bátai Sándor, Gáll Ádám, Mazalin Natália „monokrom” terme meditációs tér is. Gáll *Modulációk- (A, B, C)* sorozata a szemközti falon Bátai *Princípiumok* három lapjával kerül együttállásba. Gáll rétegelt lemezen perlitte, plastimmal, pigmenttel érzéki felületet, misztikus teret hoz létre. Bátai papír alapra dolgozik. Barnákkal, földszínekkel „földkivágatokat”, „földírásokat” alkot. Mazalin Natália öt képe a minimalista hagyományt követi. Rendkívül szenzitíven dolgozza meg vásznait a fehér és a szürke finom, érzéki árnyalataival. A fény képalkotó elemmé válik művein, mint a Matéria Társaság mindegyik művésznél. Tölg-Molnár Zoltán, Serényi H. Zsigmond és Hérics Nándor fekete-fehér helyzeteket hoz létre. Tölg-Molnár fekete „festmény-objektjei” (*Csavarozott, Fűrészelt, Rajzolt*) következetes életművének minimalista, érzékeny darabjai. Serényi számomra a „legkonstruktivistább matériás”. Szigorú, fehér, geometrikus struktúrái meditációra készítenek. Nála is beszélhetünk a pszeudó jelenségéről – mint a társaság legtöbb művésznék munkái esetében. Struktúrái első benyomásra kartonból, hullámpapírból épülnek. De ez a látszat, mivel valójában textilt használ, és vonalanként építi meg a fehér objekteteket.

Hérics *Elektromos aurája* kikapcsolt állapotban fekete-fehér fém-, neon-, műanyag kompozíció. Bekapcsolva létrejön a vöröseselektromos aura. Baksai József *Hajnalcsillag*, *Öreges könyve*, Budaházi Tibor *Kompozíció*, *Töredék*, *Fészek* és *Labirintus* című művei

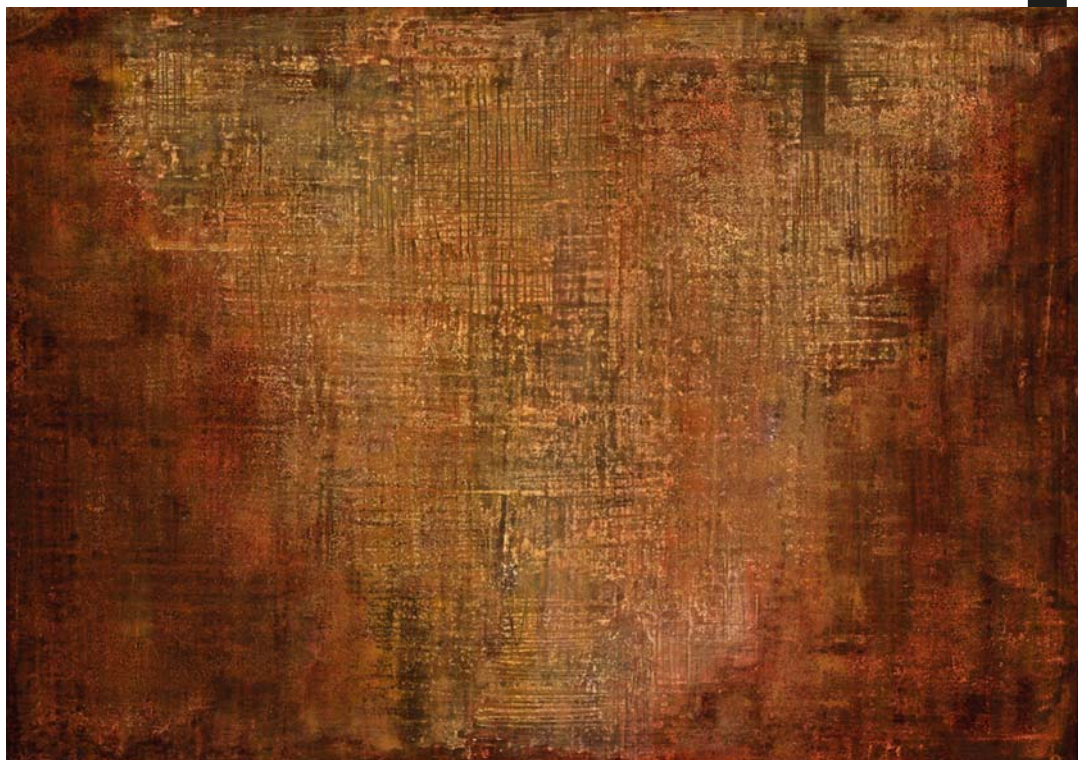
mitikus időkbe viszik el a nézőt. Budaházi összetett, rétegezett felületei az időbe hatolnak. Az emlékezet és a hagyomány mindkét művész számára inspiráló forrás. Baksai követi a klasszikus hagyományt, vászonra olajjal fest, de kompozíciói a 21. századi képfilozófiák, képszerkesztések példái. Vásznaian kilép a térbe – akár a Matéria többi művésze is, hiszen jó néhányan a festéket plasztikai formálásra is használják.

Záborszky Gábor *Kezdődő geometria, Szomorú kép* és Harasztý István Édeske *Időmalom, Klütyögő* című művei kerültek egy térbe. Záborszky mély sötétbarnákkal, kékekkel, feketével festett téglalapjain egy arany és egy ezüst organikus gesztus válik hangsúlyossá. Az arany és az ezüst sokjelentésű, asszociatív, meghatározó elem Záborszky életművében. Harasztý „vidám filozófiái” a nemzetközi hírű Vass László Gyűjteményből költöztek át a kiállítás idejére.

A hatodik konstelláció Birkás István, Dréher János és Székács Zoltán műveinek együttállása. Dréher három művét (*Mindennapi találkozások I–III.*) terek, síkok, vetületek, metszések, rétegződések, lenyomatok szervezik. Régi elképzelése, hogy „valódi” épületdarabokat, betonelemeket állítson a galéria terébe. Birkás István *Okkerfoltos kép, Színes csíkok, Két rózsaszín négyzet* című művei a fiatalabb „matériás” nemzedék előzményeinek is tekinthetők – a konstruktív struktúra, a sgrafittós felületképzés megjelenik a fiatalabb generáció műveiben is. Birkás talált tárgyakat, fát, textilt is beépít képeibe, s a tárgyakat festői eljárással tovább alakítja. Székács Zoltán *Zsák-relief I–II., Matéria (Lám a felhő)* című festményeit állította ki ennek a konstellációnak a részeként. Zsákvászon, vakolat, bitumen, pigmentanyagok gazdagítják a kompozíciót, amelyben poézissel tölti meg a „szegény” anyagokat.

Álljon itt Novotny Tihamér gondolata a Matéria 2012-es katalógusából: „Jó az érzékek, a színek és anyagok birodalmán keresztül visszatalálni a lélekhez, az anyag szívéhez, ahogy Teilhard de Chardin mondaná: »Az élet nem sár, hanem finomításra váró arany!« Mi is lehetne más a célunk, mint az, »hogy a lét mélyére merülve megtisztítjuk azt, és ott megtisztulunk.«”

A Matéria Társaság alapállításának, azaz a kép és a képet felépítő anyag(ok) (át)értelmezésének messze nyúlnak az előzményei, mozzanatai, párhuzamai. Csak felsorolás-szerűen: Duchamp, dadaizmus, neodada, Kurt Schwitters, Bauhaus, arte povera, poor art, fluxus, Jean Fautrier, Jean Dubuffet, Antonio Tapiès, Robert Smithson, Richard Long, Gordon Matta-Clark, Michelangelo Pistoletto, Mario Merz, Jannis Kounellis, Bernar Venet, Frank Auerbach, Bálint Endre, Lakner László, Altorjai Sándor, Erdély Miklós, Samu Géza, Pauer Gyula, Csáji Attila, Ujházi Péter, Bukta Imre, Lovas Ilona, Kelecsényi Csilla s a progresszív magyar textilművészet az 1970-es, 80-as években...



BÁTAI SÁNDOR: *Princípiumok VI. (Földírás)*, 2014, vegyes technika, papír, 50x70 cm

ZÁBORSZKY GÁBOR: *Szomorú kép*, 2011, vegyes technika, 100x160 cm